

дицій є сила м'язів рук, ніг, тулуба в різних її проявах. Отже, побудова методики підтримки фізичних кондицій для розвитку фізичних якостей студентів правоохоронної діяльності в умовах карантину, може здійснюватися з використанням силових вправ із власною вагою.

Виходячи з даного висновку, пропонується спосіб підбору комплексів силових вправ, що враховують індивідуальні особливості і переваги студента. При складанні комплексу вправ самостійного тренувального заняття, необхідно дотримуватися наступних рекомендацій:

- на першій стадії тренувального процесу виконувати по одному підходу до кожної обраної вправи;
- для наступного тренувального заняття вибираються вправи, які не були включені в попереднє заняття;
- у процесі тренування настане момент, коли після виконання всього комплексу з'явиться почуття, що ще «залишилися сили», в цьому випадку слід повторити вправи в тій же кількості;
- тривалість заняття від 20 - 30 хвилин до однієї години;
- частота занять в тиждень залежить від особливостей відновлення.

Як правило, для організму молодої людини рекомендується чергувати навантаження і відпочинок в такий спосіб: один день - тренувальне заняття і один день відпочинку. Після виконання комплексу силових вправ необхідно виконати вправи на гнучкість.

1. Бронсон Ч. Фітнес в одиночній камері. Available at: <http://zhimlezha.ru/wp-content/uploads/CHarlz-Bronson.-Fitnes-v-odinochnoy-kamere.-2017.pdf>

2. Уайд П. Тренувальна зона 2. Просунуті техніки фізичних тренувань. Санкт-Петербург, 2015.

5. Хедман Р. Спортивна фізіологія. Переклад зі шведської; передмову Л.А. Іоффе. Москва, 1980.

Ірина Шило,
викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК СУБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗА ч. 2 ст. 121 КК УКРАЇНИ

Умисним тяжким тілесним ушкодженням, відповідно до ст. 121 Кримінального кодексу України, є тілесне ушкодження, яке є небезпечне для життя в момент заподіяння, чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або його функцій, психічну хворобу або інший розлад здоров'я, поєднаний зі

стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину. [1]

Аналіз диспозиції суб'єктивної сторони за ч. 2 ст. 121 КК України характеризується змішаною *формою вини*, тобто наявністю в одному складі злочину двох різних форм вини: умислу і необережності, які існують незалежно одна від одної. [2]

Мета умисного заподіяння тяжкого тілесного ушкодження впливає на кваліфікацію цього діяння лише в одному випадку - коли нею є залякування потерпілого або інших. Водночас, встановлення мотиву і мети при заподіянні умисного тяжкого тілесного ушкодження є обов'язковим, оскільки у ряді випадків наявність певних мотиву чи мети є підставою для кваліфікації такого діяння за іншими статтями КК. [1]

Щодо психічного ставлення винної особи до наслідків, які передбачені ч. 2 ст. 121 КК України, то психічне ставлення до настання наслідків у вигляді спричинення тяжких тілесних ушкоджень з *прямим умислом*, а от щодо смерті особи, з *необережністю*.

Відповідно до п. 26 ППВСУ № 2 «... у випадках, коли особа, яка позбавила потерпілого життя чи заподіяла йому тяжке тілесне ушкодження, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своїх дій чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на їх відвернення (злочинна самовпевненість), або ж не передбачала можливості настання таких наслідків, хоча повинна була й могла їх передбачити (злочинна недбалість), її дії слід розглядати як убивство через необережність чи заподіяння необережного тяжкого або середньої тяжкості тілесною ушкодження і кваліфікувати відповідно за ст. 119 КК України чи ст. 128 КК України...» [3].

Так, Шепетівським міськрайонним судом Хмельницької області було встановлено, що 3 вересня 2019 року близько 02 год. 20 хв. винна, з метою встановлення місця перебування свого співмешканця, припускаючи, що він перебуває у іншій жінки, прийшла до її квартири та, зайшовши з її дозволу, виявила на балконі співмешканця, який переховувався від неї, та нанесла йому один удар долонею правої руки в обличчя. Винна, будучи обуреною обманом та зневажливою поведінкою до неї, під час словесного конфлікту, на ґрунті ревності, умисно нанесла власниці квартири два удари долонями рук в обличчя. В подальшому, обома руками схопила її за волосся та, шарпаючи, перемістила потерпілу в коридор квартири. Не зважаючи на дії співмешканця, який намагався припинити конфлікт, винна умисно нанесла один удар кулаком руки в ділянку носа жінці, від якого потерпіла втратила рівновагу та через відкриті входні двері в квартиру, впала спиною на бетонну поверхню сходової площадки, вдарившись потиличною ділянкою голови. Згодом, винна умисно, схопивши за одяг потерпілу, підтягнула та кинула, внаслідок чого остання знову впала та вдарилася потиличною ділянкою голови об сходову площадку. В подальшому, прикладаючи значну фізичну силу та, утримуючи потерпілу за одяг, котра перебувала у безпорадному стані, винна умисно протягнула її бетонними сходами вниз до сходової площадки між другим та пе-

ршим поверхами, внаслідок чого потерпіла, неодноразово, вдарялася до виступаючих частин бетонних сходів головою та іншими частинами тіла. В результаті таких дій, потерпілій було завдано тілесні ушкодження у вигляді відкритої черепно-мозкової травми в сукупності з іншими травмами, що відносяться до тяжких тілесних ушкоджень, як небезпечні для життя в момент заподіяння, що призвели до смерті потерпілої особи. Відповідно до висновку комплексної судової психолого-психіатричної експертизи обвинувачена на момент вчинення інкримінованого їй злочину не перебувала в стані афекту, стресу та фрустрації, які є підставою для кваліфікації «сильного душевного хвилювання» (юридична категорія) [4].

Якщо смерть потерпілого настала від ушкодження, одержаного при падінні від поштовху чи удару, коли винна особа не бажала або свідомо не припускала настання таких наслідків, то винного дії не можна розглядати, як умисне вбивство, такі дії, залежно від змісту суб'єктивної сторони злочину, можуть кваліфікуватися як вбивство через необережність чи як умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого.

Для встановлення причин смерті, тяжкості й характеру тілесних ушкоджень, – слідчий або прокурор зобов'язані забезпечити проведення експертизи (ч. 2 ст. 242 Кримінального процесуального кодексу України).

Відповідно до п. 27 ППВСУ № 2 «... при цьому слід враховувати, що визначення наявності ознак особливої жорстокості, мучення, мордування, катування, знівечення обличчя є компетенцією суду. Встановлювати ж, чи є знівечення обличчя непоправним, необхідно за допомогою судово-медичної експертизи. Водночас треба мати на увазі, що висновки судово-медичних експертиз містять лише медичну оцінку наслідків злочинного діяння і саме в такому розумінні вони повинні оцінюватися судами при вирішенні питання про доведеність винуватості особи у злочині, обставин його вчинення та про його кримінально-правову кваліфікацію...» [3].

Так, наприклад Верхньодніпровський районний суд Дніпропетровської області встановив, що обвинувачений, маючи намір спрямований на заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень, *усвідомлюючи свої протиправні дії та бажуючи їх подальшого настання, умисно, цілеспрямовано*, кулаками своєї обох рук наніс потерпілому не менше шести ударів в область голови від яких останній впав на землю. В цей час винний підійшов до лежачого на землі потерпілого, підняв його з землі та маючи намір спрямований на заподіяння останньому тілесних ушкоджень, *усвідомлюючи свої протиправні дії та бажуючи їх подальшого настання, умисно, цілеспрямовано* кулаком своєї правої руки наніс один удар в область обличчя, від якого останній впав на стоячий біля входу в жилий будинок тапчан після чого, продовжуючи переслідувати свій злочинний намір наніс ще не менше шести ударів потерпілому в область тулуба. Від отриманих тілесних ушкоджень настала смерть потерпілого. Згідно висновку судово-медичної експертизи, потерпілому було заподіяно тілесні ушкодження у вигляді закритої тупої черепно-мозкової травми з

крововиливами під м'якими мозковими оболонками та внутрішньо мозковими крововиливами в ділянках обох тім'яних долей головного мозку, синціями на шкірі верхніх та нижніх повік обох очей, на перехідній обвідці нижньої губи травма є прижиттєвою, могла утворитися від дії тупого твердого предмету (предметів) з обмеженою контактуючою поверхнею, або при співударі о такий (такі), знаходиться в прямому причинному зв'язку з причиною смерті та відноситься до тяжких тілесних ушкоджень за критерієм небезпеки для життя стосовно до живих осіб. Виявлені при проведенні судово-медичної експертизи трупа тілесні ушкодження могли бути утворені від дії тупого твердого предмету (предметів) з обмеженою контактуючою поверхнею, або при співударі о такий (такі), не виключено, зокрема, від ударів долонями, або (а також) кулаками рук, або (а також) ногами, взутими у взуття [5].

Отже, ми бачимо, наявність прямого умислу на спричинення тілесних ушкоджень. Однак, щодо настання смерті, то ставлення винної особи може бути як у вигляді злочинної самовпевненості, тобто особа передбачала настання наслідків у вигляді смерті, однак розраховувала на те, що смерть не настане. У разі, коли особа не передбачала можливість настання смерті, то необхідна кваліфікація за ст. 119 КК України.

1. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України URL: <http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/kodeks/024/119.php>. (дата звернення 03.02.2021 р.)

2. Шалгунова С.А., Скок О.С. Аналіз судової практики розмежування спричинення тяжких тілесних ушкоджень, внаслідок яких настала смерть та умисного вбивства. Theoretical and practical aspects of the development of the European Research Area: monograph / edited by authors. 3rd ed. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2020. p. 293-260.

3. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи : Постанова Пленуму Верховного суду України від 07.02.2003 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03> (дата звернення: 01.04.2020).

4. Вирок Шепетівського міськрайонного суду Хмельницької області. Справа № 688/4002/1. Номер провадження 1-кп/688/273/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/86683167> (дата звернення: 12.04.2020).

5. Вирок Верхньодніпровського районного суду Дніпропетровської області. Справа № 455/1364/19. Номер провадження 1-кп/452/22/2020. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88541517> (дата звернення: 20.04.2020).